

בקרוביו.

ולא פסלה [לא נפסלה במיאונה] מן הכהונה.

ב. נתן לה גט, הרי אפילו שאינה צריכה לגט, לפי שהיא קטנה היכולה לצאת במיאון בלבד, בכל זאת, כיון שגירשה בעלה בגט, אין הגירושין עוקרים את קידושיה למפרע כמו המיאון. ולכן —

הוא אסור בקרובותיה, והיא אסורה בקרוביו, כמו בכל גרושה.

ופסלה מן הכהונה.

ג. האיסור להחזיר גרושתו משנישאת לאדם אחר, נוהג גם בקטנה, מדרבנן. ולכן, אם גירש הבעל את הקטנה, והלכה ונישאה לאדם אחר, וגירשה בעלה השני, או שמת — הרי היא אסורה לחזור לבעלה הראשון.

במה דברים אמורים בשגירשה בעלה, ונישאה לאחר הגירושין לאדם אחר.

אבל, אם נתן לה לקטנה גט, ולא הלכה מיד ונישאה לאחר, אלא, תחילה החזירה בעלה הראשון אליו.

ואחר כך, מיאנה בו.

ורק אחר כך הלכה ונישאת לאחר, ונתארמלה או נתגרשה —

אז מותרת לחזור לו, לבעלה הראשון.

וטעמו של דבר, היות והחזירה בעלה הראשון לאחר שגירשה, ומיאנה בו, מגלה המיאון לכל שהיא קטנה, ויש בכח המיאון לבטל את גיטה, ולכן אין הוא נחשב מעתה ל"מחזיר גרושתו".

הילכך, נישואיה לאדם אחר, אינם אוסרים אותה מדין "מחזיר גרושתו משנישאת לאחר".

ד. ואם מיאנה בו, והחזירה. ואחר כך נתן לה גט, ונישאת לאחר, ונתארמלה או נתגרשה — אסורה לחזור לו. כי כאן אי אפשר לומר שיבוא המיאון הקודם, ויבטל את הגט שניתן אחריו.

ה. זה הכלל:

קז-ב

מי שנתן גט אחר מיאון, ונישאה לאחר — אסורה לחזור לו.

לפי שאין המיאון יכול לבטל את הגט שנתן לה לאחר מכן, לאחר שחזר וכנסה.

אבל אם היה מיאון אחר גט, והלכה ונישאה לאחר — מותרת לחזור לו.

היות והמיאון עקר את הגט, וכל שיוצאת במיאון, מותר לה לחזור אליו אפילו משנישאת לאדם אחר.

וכלל זה נוהג גם בקטנה שנישאה בזה אחר זה לכמה בעלים, כגון —

א. הממאנת באיש, בבעלה הראשון.

ב. והלכה ונישאת לאיש אחר. וגירשה הבעל השני.

ג. והלכה ונישאת לאיש אחר. ומיאנה בו, בבעלה השלישי.

ד. והלכה ונישאת לאיש אחר. וגירשה הבעל הרביעי —

וכך הוא דין החזרתה לבעלה —

זה הכלל: כל שיוצאה הימנו בגט, ואחר כך נישאה לאחר — אסורה לחזור לו.

ואפילו אם נישאה אחר כך לאחר, ויצאה ממנו במיאון! לפי שלא מבטל מיאון באחר את הגט מהבעל הקודם.

ואילו כל שיצאה ממנו במיאון — הרי אפילו נישאת לאחר, וגירשה, הרי זו מותרת לחזור לו.

גמרא:

שנינו במשנה: מי שגירש את אשתו בגט, והחזירה, ואחר כך יצאה ממנו במיאון, הרי אפילו אם תלך ותנשא לאיש אחר, ויגרשנה האחר, היא תהיה מותרת לחזור אליו.

ומדייקת הגמרא מכך שמותר לו להחזירה, אף על פי שבתחילה הוא גירשה, ואסור לו לאדם להחזיר את גרושתו משנישאת לאיש אחר:

אלמא, מוכח מכאן, כי אתי בא המיאון, ומבטל את הגט שקדם לו, היות ומיאונה מגלה על קטנותה, שאין מעשיה כלום, ושוב אין היא נחשבת גרושתו. ולכן, יכול הוא להחזירה אליו גם משנישאת לאחר.

ורמינחי, יש להקשות לכך סתירה מהמשך המשנה:

הממאנת באיש, ונשאת לאחר, וגירשה, ונישאת לאחר, ומיאנה בו, ושוב נישאת לאחר, וגירשה.

זה הכלל: כל שיצתה הימנו בגט — אסורה לחזור לו, במיאון — מותרת לחזור לו.

וכאן הרי היה מיאון בבעל השלישי אחר הגט של הבעל השני.

אלמא, מוכח מכאן, שלא אתי מיאון דחבריה, בבעל השלישי, ובטיל לגיטא דידיה, שנתן הבעל השני!

והרי זה בסתירה לדין שאומרת המשנה לפני כן, שהמיאון אחר הגט מבטל את הגט שקדם לו.

וטעמו של דבר, היות והמיאון הוא גילוי שהיא קטנה, ואין מעשיה כלום, ועוקר בכך המיאון בבעל השני גם את הקידושין של הבעל הראשון, וממילא אין גירושה נחשבים גירושין.

אמר רב יהודה אמר שמואל: תברא, "שבור", חלק את המשנה לדברי שני תנאים החולקים זה עם זה, ומי ששנה זו, את הדין הראשון, לא שנה זו, את הדין השני.

אמר רבא: ומאי קשיא? איזו סתירה היא זו!?

ודלמא רק מיאון דידיה שלו עצמו — מבטל גט דידיה, שנתן לפני המיאון!

אבל מיאון דחבריה — לא מבטל גיטא דידיה!

ותמהה הגמרא על חילוקו של רבא:

הרי גם רבא מודה שהמיאון מגלה שהיא קטנה ואין במעשיה כלום, ומהטעם הזה גם המיאון שמיאנה הקטנה בנישואי חברו, צריכים לעקור גם את נישואיו, שקדמו לנישואי חברו, וכיון שנעקרו קידושיו, אין גירושיו גירושין.

ומשנין: אין לנו לחוש שהוא יוכל לשבשה, ולהוציאה מתחת בעלה השני כדי להחזירה אליו. שהרי **הא כבר שבשא**.

שהרי בעבר, החזירה אליו אחר שגירש אותה, ובכל זאת **לא אישבשא**, שאף על פי שהצליח להחזירה אליו אחר שגירשה, הוא לא הצליח לשכנעה להשאר תחתיו, שהרי רואים אנו שמיאנה בו ויצאה ממנו על אף רמיזותיו וקריצותיו.

אבל מי שגירש את אשתו הקטנה, והלכה ונישאה לאחר, שהוא זה שגירש אותה, והיא היתה רוצה להשאר תחתיו, הרי יכול הוא לפייסה שתחזור אליו, שהרי רצונה בו.

אלא אי קשיא, ממיאון דחבריה — אמיאון דחבריה קשיא! —

היות שבמשנתנו שנינו: **מיאנה בו**, והחזירה, נתן לה גט, ונשאת לאחר, ונתארמלה או נתגרשה — אסורה לחזור לו.

ומדייקת הגמרא: **טעמא דנתארמלה או נתגרשה** מהבעל השני, לכן אסורה היא לחזור אל בעלה הראשון, שגירשה.

הא אם מיאנה בבעל השני — מותרת לחזור לו, אל הבעל הראשון.

אלמא, אתי מיאון דחבריה, של הבעל השני, ומבטל את גיטא דידיה, של הבעל הראשון.

לפי שהמיאון מגלה שהיא קטנה, ואין לה צורך לצאת בגט, ואין גירושיה גרושין, ולכן אין הוא אסור להחזירה משום מחזיר גרושתו משנישאת.

ובהכרח, שיש טעם אחר, שמכוחו לא עוקר המיאון בנישואי חבירו את נישואיו, שקדמו לנישואי חבירו, אלא רק את נישואי חבירו, שמיאנה בו.

ודנה עתה הגמרא בטעם החילוק הזה.

ומאי שנא מיאון דחבריה, דלא מבטל גיטא דידיה —

הרי הטעם לכך הוא, כי **אידי**, היות דאשתו הקטנה לשעבר, שגירשה ונישאה לבעל אחר, עדיין היא **מכרת**, מכירה היא מזמן היותה אשתו, ברמיזותיו וקריצותיו, שהיה מפתה אותה בהן.

ולכן, יש לנו לחוש שמא **אזל**, שילך בעלה הקודם, שנתן לה את הגט, ו**משבש**, וישבש אותה ברמיזותיו וקריצותיו, ויפתה אותה שתמאן בבעלה כדי לחזור אליו, ויוציאנה מתחת בעלה, ומייתי לה, ויביאנה בחזרה אליו.

וכדי שלא ינהגו כך, תיקנו חכמים שאם גירשה בעלה, ונישאה לאחר, אפילו אם תצא מבעלה השני במיאון, שוב לא תחזור אליו.

ואם כן, יש להקשות, שגם היוצאת במיאון דידיה, לאחר שהוא עצמו גירשה והחזירה, נמי לא ליבטל המיאון בו את גיטא דידיה!

ואם תנשא לאדם זר, ותצא ממנו, תהיה אסורה לחזור אליו היות שגם בו עצמו שייך את אותו הטעם לגזירה, שלא יבטל המיאון בו את הגט שלו שקדם למיאון, דאידי דמכרת ברמיזותיו וקריצותיו — אזיל, משבש, ומוציאה מתחת בעלה השני, ומייתי לה, ומביאה בחזרה אליו!

ורמינהי סתירה מהמשך המשנה:

הממאנת באיש, ונשאת לאחר, וגירשה,
ונישאה לאחר, ומיאנה בו —

זה הכלל: כל מי שיצתה ממנו בגט —
אסורה לחזור לו.

וכל מי שיצאה ממנו במיאון — מותרת
לחזור לו.

אלמא לא אתי מיאון דחבריה, ומבטל גיטא
דידיה, על אף שהמיאון של חבריו הוא אחר
הגט, והוא מגלה שהיא קטנה גם לגבי הגט
של חבריו, שקדם לו!

אמר רבי אלעזר: תברא! מי ששנה זו —
לא שנה זו.

עולא אמר: לעולם תנא אחד שנה את כל
המשנה, וכגון ששילשה בגיטין, שקיבלה
כבר גט משלשה בעלים, דמיחזיא שהיא
נראית בכך כגדולה.

ולכן, אין מיאונה מבטל את הגטין שקדמו
לו. שהרי בקבלת שלשה גיטין היא נראית
שהיא מתנהגת כגדולה, ואין המיאון מראה
על קטנותה, ואין המגרשים לפני המיאון
רשאים להחזירה, לפי שנישאת לאדם זר
אחרי גירושה.

אבל, אם קיבלה רק שני גיטין משני בעלים,
אכן בא המיאון של חברו ומבטל את כל
הגטין שקדמו לו.

ועתה דנה הגמרא לדברי האומרים לעיל
"תברא, מי ששנה זו לא שנה זו".
ולדבריהם, יש במשנתנו תנא שאכן סובר כי
"לא אתי מיאון דחבריה ומבטל גיטא
דידיה".

והוינן בה: מאן תנא? מיהו התנא ששנה דין
זה, שאין מיאונו של חבריו מבטל את הגט
שלו!?

אמר רב יהודה אמר רב: התנא ששנה זאת,
הוא התנא הזה —

שכך שנינו: מאי, מהו ביאור הכתוב דכתיב
בספר איכה [פרק ה'] "מימינו בכסף שתינו.
עצינו במחיר יבאו"?

בשעת הפכנה, בשעת השמד, שגזרו איסור
על לימוד תורה, נתקיים האמור בפסוק הזה,
שהוצרכו לשלם כסף רב עבור מענה לשאלה
שנתבקשה לה תשובה, בדבר הלכה זו:

הרי שיצאה הקטנה מבעלה הראשון בגט,
ואחר כך יצאה מבעלה השני במיאון —
מהו שתחזור לראשון?

דהיינו, האם מיאון דחבריה מבטל גט
דידיה?

ולא היה בידי חכמים פתרון לשאלה זו.

שכרו אדם אחד בארבע מאות זוז, ושאלו
את רבי עקיבא, שהיה אסור בבית האסורין
משום שלימד תורה, את השאלה הזאת,
ואמר לה לחזור לבעלה הראשון.

וכן שאלו את רבי יהודה בן בתירה שהיה
בנציבין, וגם הוא אסר!

ולפי שניהם שנינו במשנתנו את הדין שלא
אתי מיאון דחבריה ומבטל גיטא דידיה.

ומביאה עתה הגמרא את דברי רבי ישמעאל
ברבי יוסי החולק על רב:

היתה גדולה והיו קידושיה מן התורה. כי אשת אחי אמו — היא רק "שנייה" לו, ואינה אסורה לו באיסור ערוה מן התורה.

ונשאה אחיו מאביו, ומת אחיו, ועתה נופלת לפניו לייבום הקטנה הזאת —

מהו שתמאן השתא, עתה, כשהיא שומרת יבם, בנישואיה הראשונים לאחי אמו, ותעקרינהו בכך לנישואין קמאי, של אחי אמו, ושוב לא תהיה אסורה עליו באיסור "שנייה", ותתייבם לו?

ושאלה זאת נשאלה רק באיסורי שניות. אבל באיסורי ערוה מן התורה, אין ספק שגם בנישואי קטנה, שהם רק מדרבנן, לא יכול מיאון שנעשה לאחר מיתת האח, להתירה ליבום!

והשאלה היא: האם יש מיאון, האם מועיל המיאון של היבמה בנישואיה הקודמים לנישואיה עם בעלה — **לאחר מיתת** של בעלה? ⁽¹⁾

והיינו, האם יכול המיאון שממאנת עתה היבמה בנישואין הקודמים לנישואיה עם בעלה המת, להתיר אותה עתה ליבם, **במקום מצוה של יבום.**

או לא מועיל עתה המיאון בנישואין הקודמים?

שכרו שני בני אדם בארבע מאות זוז, ובאו

אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי: לשאלה זו — לא הוצרכנו כלל לשאול, כי פשוט הדבר שמותר לה לחזור אל בעלה הראשון.

כי אם לאיסור אשת איש החמור, שבנישואין מן התורה הוא בעונש כרת, הקלת והתרת להפקיע את נשואי קטנה על ידי מיאון בלבד, בלא גט, לפי שמיאונה בבעל מגלה לנו את קטנותה, ולכן אין מעשיה כלום —

לאיסור מחזיר גרושתו משנישאת לאחר, שהוא רק איסור לאו בלבד —

לא כל שכנ שהתרת אותו על ידי מיאון, אפילו על ידי מיאון של חבירו!

שהרי המיאון בחבירו, מגלה לנו שהיא קטנה, ואין מעשיה כלום, ולכן גם קידושיה לבעל הראשון פוקעים במיאונה הזה, וממילא אין הוא נחשב למחזיר גרושתו!

ומעתה נמצא, כי מה שאמרנו שיש לחלק את דברי המשנה לפי שני תנאים, שכל אחד שונה אחרת, היינו רב [הנחשב גם הוא כתנא], ורבי ישמעאל ברבי יוסי.

ומוסיף רבי יוסי ברבי ישמעאל, ואומר:

ברם, אלא, כך שאלו: הרי שהיתה קטנה, שהשיאוה אמה או אחיה — אשת אחי אמו.

שהיא אסורה לו רק מדברי סופרים, ואפילו

בהרחבה את השאלה האם גזירת שניות היא בגדר איסור ערוה, או איסור בעלמא. כי על הצד שהוא בגדר איסור ערוה, הרי שייך לאסור גם את צרתה, מדרבנן, אך אם אינו אלא איסור ביאה, אין מקום לגזור עליה איסור של צרת ערוה.

1. לפי גירסת המהרש"א אומרת הגמרא: ותתייבם צרתה, יש מיאון אחר מיתה. ולפיו צרתה של שניה אינה מתייבמת. אך ברמב"ם ובשו"ע מבואר שצרת שניה מתייבמת. ועיין בחידושי רבי שמואל סימן ד' שביאר

קריצותיו ורמיזותיו לצאת מתחת בעלה השני.

והרי רק הוא, הבעל המגרש, ניהו, הוא זה, דהיא מכרת ברמיזותיו וקריצותיו.

אבל ברמיזותיו וקריצותיו של אחיו, היא לא מכירה, ואינו יכול לפתותה, ומה חידוש יש בדבר שהיא מותרת לו?!

ומשנינן: מהו דתימא, ליגזר האי, שתהיה אסורה גם לאחיו, אטו האי, בגללו, שמא יאמרו אנשים שיראו שהיא מותרת לאחיו, שבטל הגט על ידי המיאון באחר, והיא מותרת לחזור אפילו לבעל שגירשה, גם לאחר שנישאת לאחר —

קא משמע לן רב יצחק בר אשיאן שלא גזרו לאוסרה לאחיו.

ואיבא דאמרי כך אמר רב יצחק בר אשיאן: כשם שאסורה לו, כך אסורה לאחיו.

ותמהינן: והא אינה מכרת בקריצותיהם ורמיזותיהם של אחין ולמה אסורה עליהן?!

ומשנינן: גזירה על אחיו — אטו הוא, בגלל הבעל המגרש, שלא יבואו להתיר גם לו להחזירה, בראותם שפקע ממנה איסור קרובות בעלה, ויחשבו שאפילו לבעל המגרש מותר להחזירה.

מתניתין:

המגרש את האשה, והחזירה, ואחר כך מת — הרי היא מותרת ליכם.

והיינו, שאין אומרים "נישואין הראשונים

ושאלו את רבי עקיבא בבית האמורין, ואמר להתירה ליבום על ידי מיאון בנישואין הקודמים, לאחר מיתת האח.

וכמו כן שאלו את רבי יהודה בן בתירה בנציבין, ואמר.

אמר רב יצחק בר אשיאן: ומודה רב, החולק וסובר שלא אתי מיאון דחבריה ומבטל לגיטא דידיה, שרק למגרש עצמו היא אסורה לחזור, לפי שלא הועיל מיאונה באחר, להתירה להחזירה משנישאת לאחר.

אבל מותרת היא להנשא לאחר המיאון בבעל האחר, אפילו לאחיו של זה שגירשה, שנאסרה עליו להחזירה אליו משנישאת לאחר.

לפי שמועיל המיאון בבעל האחר, להפקיע את כל קידושיה בעבר, היות והמיאון מגלה שהיא קטנה ואין מעשיה כלום.

ולכן היא מותרת לאחר המיאון הזה לכל הקרובים של כל בעליה בעבר.

ורק לדבר אחד לא הועיל המיאון הזה, לכך שתוכל לחזור לבעלים שהתגרשה מהם, ונישאה אחר כך לבעלים אחרים. לפי שזו היא תקנת חכמים בפני עצמה, שלא יועיל מיאוננו כדי להחזירה אליו, ובכך למנוע ממנו את האפשרות להוציאה מתחת בעלה בקריצותיו ורמיזותיו כדי להחזירה אליו.

ומקשה הגמרא: פשיטא שמותרת לאחיו, שהרי המיאון הפקיע את כל נישואיה לכל בעליה הקודמים, ואין היא אסורה בקרובי בעליה, ורק היתה תקנת חכמים מיוחדת שהבעל המגרש לא יוכל להחזירה משנישאת, כדי למנוע לפתותה על ידי

מפילים", וסיבת היבום לאח המייבם, מתחילה כבר בנישואי האח המת, ונמצא ש"שעת הנפילה" ליבום מתחילה מעת נישואי האח המת.

כי אם נאמר שנישואין הראשונים מפילים, נמצא כי בשעה שגירשה האח, היא נאסרת על היבם באיסור אשת אח שלא במקום מצוה בעת שהיא נופלת ליבום. ואיסור זה חל עליה עולמית, ואינו יכול להיות מותר גם אם יחזירנה אחיו, וימות, ותיפול ליבום מכיון שהחזירה אחיו לאשה.

כי כל איסור "אשת אח שלא במקום מצוה", שחל על האשה בזמן נפילתה ליבום, אין לו היתר לעולם. ואין מצות יבום, שתזדמן אחר כך, יכולה להתירו.

אלא, אדרבה, משחל עליה איסור "אשת אח שלא במקום מצוה" בזמן נפילה ליבום — שוב אין היא נופלת ליבום, וכדין שאר העריות, שהפקיעה אותן התורה מדין יבום.

אלא, רק "מיתה מפלת", ששעת הנפילה ליבום היא רק בעת מיתת האח, ולא בעת נישואי האח המת.

ולכן, גירושיה בזמן חיי האח אינם אוסרים אותה עולמית באיסור אשת אח שלא במקום מצוה, לפי שאין שעה זאת, שעת נפילה ליבום. ואם יחזירנה אחיו, וימות, הרי היא מתייבמת.

קט-א **ורבי אלעזר אומר**, וטעמו מבואר בגמרא, האם הוא סובר שנישואין הראשונים מפילים, או מטעם אחר.

שהחזירה בקטנותה, ובין שהחזירה בגדלותה, הרי היא מותרת ליבם, ואין היא נאסרת בשעה שהיא גרושה מדין אשת אח שלא במקום מצוה, כי מיתה מפלת ולא נישואין מפילים.

ורבי אלעזר אומר. וטעמו יבואר בגמרא.

ג. **קטנה שהשיאה אביה**, שקידושיה מן התורה, על ידי האב, ונתגרשה, שקיבל אביה את גיטה — אין היא חוזרת לרשות אביה, ואינו יכול אביה לקדשה שנית.

אלא, הרי היא **כיתומה בחיי האב**, שאין אביה יכול לקדשה, ואין היא יכולה לקדש עצמה מן התורה, והרי היא נשאת גרושתו מן התורה.

ולכן, אם החזירה בעלה על ידי שהתקדשה בעצמה אליו, אין קידושיו קידושין מן התורה, והרי היא אסורה על אחיו מן התורה כדין ערות אשת אח. ואם מת בעלה לאחר שהחזירה, אין היא נופלת ממנו ליבום מן התורה, אלא היא אסורה עליו כדין ערות אשת אח, הילכך —

דברי הכל היא אסורה ליבם.

גמרא:

אמר עיפה [שם חכם]: **מאי טעמא דרבי אלעזר** האומר במשנתנו, שאם גירש האח המת את אשתו, והחזירה — הרי היא אסורה ליבם?

הואיל ועמדה עליו שעה אחת באיסורא של אשת אח שלא במקום מצוה, בזמן גירושיה.

ב. **וכן המגרש את היתומה**, שהיא קטנה שהשיאה אמה או אחיה, והחזירה. בין